

به نام خدا

مختص صنایع عالی

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره‌های
تحصیلات تکمیلی و تخصصی»

مشخصات طرح

دوره هشتم - سال دوم

شماره ثبت:

۴۰۱

شماره چاپ:

۹۸۶

تاریخ چاپ:

۱۳۸۸/۱۱/۷

بیان مسئله

در حالی که ظرفیت دوره‌های تحصیلات تکمیلی طی دو دهه اخیر با رشد قابل توجه افزایش یافته است، با این حال آموزش دانش‌آموختگان دوره‌های کارشناسی ارشد در حدی است که شانس قبولی در دوره‌های تحصیلات تکمیلی را به شدت کاهش داده است. این وضعیت هر چند می‌تواند به انتخاب مناسب‌ترین‌ها و برترین‌های علمی بیانجامد، در عین حال این خطر را به وجود می‌آورد که گروه‌های مختلف داوطلبان با سهم‌خواهی، بخشی از ظرفیت نسبتاً محدود این دوره‌ها را به نفع گروه‌های خاص مصادره می‌کنند.

با چنین رویکردی طرحی با عنوان برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی ارائه شده که به موجب آن هرگونه سهمیه‌بندی به‌استثنای سهمیه رزمندگان و خانواده معظم شهدا در پذیرش دانشجو برای دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری و تخصصی ممنوع است. در عین حال مصوبات مربوط به نخبگان و استعدادهای برتر خارج از شمول این طرح قانونی شناخته شده است و علاوه بر آن صد درصد ظرفیت پذیرش در دوره تخصصی رشته زنان و زایمان به خانم‌های پزشک اختصاص داده شده است. این طرح با تغییراتی در کمیسیون آموزش و تحقیقات به تصویب رسید.

نگاهی به سهمیه‌های موجود

الف) وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

۱. دوره کارشناسی ارشد

- سهمیه رزمندگان ۲۰ درصد

- سهمیه فارغ‌التحصیلان رتبه اول دوره کارشناسی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی

- امتیاز حافظان کل قرآن مجید

- کارشناسان وزارت آموزش و پرورش

- امتیاز کارشناسان وزارت علوم و تحقیقات

۲. دوره دکتری

- سهمیه رزمندگان ۲۰ درصد

- سهمیه مریبان ۳۰ درصد

ب) رشته‌های علوم پزشکی

۱. در حال حاضر برای پذیرش دانشجو در مقطع دکترای تخصصی PHD در گروه علوم پزشکی این سهمیه‌ها اعمال می‌شود:

- سهمیه رزمندگان، جانبازان و خانواده شهدا، ۲۰ درصد،

- سهمیه پزشکان، از مابقی ظرفیت ۳۰ درصد در رشته‌های تعیین شده از سوی وزارت بهداشت و ۵۰ درصد

در رشته‌های ژنتیک و علوم تشریحی به این سهمیه اختصاص دارد،

- باقیمانده ظرفیت به صورت ۷۰ درصد سهمیه داوطلبان آزاد، ۳۰ درصد سهمیه مریبان و کارشناسان ارشد

رسمی (آزمایشی یا قطعی) و پیمانی مؤسسات و دانشگاه‌های علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت.

نام دفتر:

مطالعات اجتماعی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۱۰۱۰۰۹۱-۱

تاریخ انتشار:

۱۳۸۸/۱۱/۱۷

۲. برای پذیرش دانشجوی در مقطع دکترای تخصصی درسی و هفتمین دوره این سهمیه‌ها اعمال می‌شود.

- سهمیه رزمندگان ۲۰ درصد از کل ظرفیت با ۸۰ درصد حد نصاب قبول،

- سهمیه مناطق محروم ۲۵ درصد کل ظرفیت در هر رشته از رشته‌های اعلام شده به شرط کسب ۸۰ درصد حد نصاب قبولی،

- سهمیه خانمها ۲۵ درصد ظرفیت در رشته‌هایی که به موجب قانون مشخص شده است،

- سهمیه مازاد مناطق محروم شامل کارکنان و مدیران وزارت بهداشت با حداقل پنج سال سابقه کار،

- پذیرش مازاد در رشته تخصصی پزشکی قانونی.

نقد طرح

طرح اولیه در کمیسیون آموزش و تحقیقات مورد بررسی قرار گرفت و با تغییراتی در قالب ماده واحده با ۵ بند و ۲ تبصره به تصویب رسید در بررسی پیشنهاد مصوب نکات ذیل قابل ذکر است:

۱. به لحاظ موضوعی برقراری عدالت در پذیرش دانشجوی امری بسیار پسندیده است که طرح بر آن تأکید دارد. هر چند به لحاظ شکلی وجود استثنائات در این ماده واحده کمی با عنوان طرح ناهمگونی دارد.

۲. بهتر است در طرح قید شود کدام قوانین قرار است نسخ شود بجز قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستیاری رشته‌های تخصصی پزشکی مصوب ۱۳۷۲ و سهمیه رزمندگان و خانواده شهدا سایر سهمیه‌های گروه علوم پزشکی براساس مصوبات شورای آموزش پزشکی و تخصصی ایجاد شده است. در این صورت ضرورت دارد که اشاره به لغو قانون تشکیل شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته‌های پزشکی مصوب ۱۳۵۲ شود.

۳. برخی از سهمیه‌های عنوان شده در متن مصوبه نظیر سهمیه مازاد مربیان ضرورتی ندارد و با اصل ماده واحده در تضاد است.

۴. با مطرح شدن انواع سهمیه‌ها در تحصیلات تکمیلی می‌توان تصور کرد که طرح نگاه به آینده و جنبه پیشگیرانه دارد.

۵. تصویب این ماده واحده نمی‌تواند حق شورای عالی انقلاب فرهنگی را بر ایجاد سهمیه‌های جدید از بین ببرد اگرچه اختیارات آن شورا را محدود می‌سازد.

جمع‌بندی و پیشنهاد

طرح به لحاظ موضوعی قابل دفاع است و می‌کوشد زمینه قانونی برای راهیابی برترین‌ها به دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی را فراهم سازد. اما در عین حال با برخی مشکلات نیز مواجه است که باید برای آنها تمهیداتی اندیشیده شود.

پیشنهاد می‌شود با حذف بند «۲» ماده واحده مصوب کمیسیون طرح به شکل زیر اصلاح شود:

ماده واحده- از تاریخ تصویب این قانون سهمیه‌بندی در پذیرش دانشجوی در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی (اعم از رشته‌های پزشکی و غیرپزشکی) در کلیه دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی جز در مواردی که در ذیل آمده ممنوع است:

۱. ده درصد (۱۰٪) سهمیه مازاد بر ظرفیت در رشته‌های دستیاری پزشکی (در رشته‌های مورد نیاز وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی) به مناطق محروم اختصاص می‌یابد. در شرایط مساوی اولویت با داوطلبان بومی است. پذیرفته‌شدگان مکلفند به مدت سه برابر طول مدت تحصیل را صرفاً در مناطق محروم مقرر شده به خدمت بپردازند (افرادی که سابقه خدمت در این مناطق را دارند حداکثر تا پنج سال از تعهد خدمتشان کسر می‌شود)

۲. ۲/۵ درصد سهمیه مازاد بر ظرفیت دستیاری برای نیروهای مسلح در رشته‌های مورد نیاز منوط به کسب حداقل ۸۰ درصد نمره آخرین فرد پذیرفته شده است.

۳. قانون ایجاد تسهیلات برای ورود رزمندگان و جهادگران داوطلب بسیجی به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و اصلاحات بعدی به قوت خود باقی است.

۴. صد درصد (۱۰۰٪) پذیرش در رشته تخصصی زنان و زایمان به خانمها اختصاص می‌یابد.

تبصره «۱»- مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی مبنی بر اختصاص سهمیه برای نخبگان و استعدادهای برتر به قوت خود باقی است.

تبصره «۲»- کلیه قوانین مغایر با این قانون از جمله قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستیاری رشته‌های تخصصی پزشکی مصوب ۱۳۷۲ لغو شده و هر گونه سهمیه‌بندی درخصوص رشته‌های فوق‌الذکر باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد.